

Hørings svar 'UDKAST til Handlingsplan for invasive arter' – Miljøministeriet

DANSK BOTANISK FORENING

At der nu udfærdiges en national handlingsplan for invasive arter hilses velkommen. Det er nødvendigt for at opnå en effektiv bekæmpelse og overvågning af invasive arter – både de der allerede er i landet og de der kan være kommende invasive trusler mod den danske natur. Handlingsplanen har nogle gode intentioner og præsenterer en del nyttige ideer. Teksten fokuserer på korrekte definitioner, enkelte beskrivelser af invasive fremmede arter, deres effekter på danske økosystemer, lovgivning, generelle bekæmpelsesmuligheder og administrative strukturer. Desuden skitserer handlingsplanen de overordnede strategiske linjer af national overvågning og bekæmpelse.

Handlingsplanen er lidt mere tilbageholdende, når det kommer til en kvantitativ vurdering af problemets omfang, omkostningerne i forbindelse med forbedring af den nuværende situation og konkrete indsatsområder. Planen siger eksempelvis, at invasive arter kunne true den hjemmehørende biodiversitet, men helt konkret kommer der ingen oplysninger om truede arter eller populationer i Danmark. Der mangler også information om den relative hyppighed og udbredelse af invasive arter. Hvis disse data ikke findes, så skulle planen fremhæve det og foreslå nye forskningsprojekter, som kortlægger arterne i landet og modellerer de hovedfaktorer, som begrænser deres udbredelse. Uden kendskab til disse faktorer er det ikke effektivt at monitere og bekæmpe invasive organismer. Realistiske bekæmpelsesplaner bliver også nødt til at differentiere blandt arterne. Der er nogle, som vi ikke kan gøre noget ved, der er andre som vi kun målrettet bekæmper i de mest vigtige naturreservater, og atter andre arter der skal udryddes nationalt. Den overordnede bekæmpelsesstrategi vil måske tolerere en lav populationstæthed af invasive arter i de mindst kritiske habitater for at fremme udvikling af interaktioner med mulige parasitter og herbivorer, som på langt sigt vil hjælpe med at holde de invasive arter på et lavt populationsniveau. Omkring særlig beskyttede arealer, som f.eks. nationalparker, kunne man etablere 'bufferzoner', hvor arterne bekæmpes konsekvent for at forhindre spredning ind i parken. Det er den type konkrete og innovative overvejelser, som ikke blev indarbejdet i handlingsplanen. Udover mangel på kvantitative informationer om arternes udbredelse, konkrete bekæmpelsesstrategier og deres finansiering savner man fagligt nytænkning og henvisning til den nyeste internationale litteratur. Hvordan kan man udsende et udkast til en handlingsplan, som ikke indeholder en litteraturliste?

Samlet set indeholder udkastet en fint overordnet beskrivelse af problematikken, men alt for lidt 'plan' og næsten ingen 'handling'. Som den foreligger nu er det et forholdsvis svagt dokument, som undgår kritiske aspekter og skjuler problemets virkelige omfang og de resulterende omkostninger. Vi håber, at en forbedret version af handlingsplanen bliver mere ambitiøs og mere operationel.

Nedenfor kommenteres de enkelte anbefalinger:

5.1 Organisatorisk struktur

- Det er fornuftigt at etablere et netværk, der skal koordinere og styrke den danske indsats på området. Man ønsker at styrke borgere, interesseorganisationers samt forskeres inddragelse i projektet om bekæmpelse og overvågning af invasive arter. Dette lader dog ikke til at afspejles i netværkets sammensætning, hvor kun

repræsentanter fra Miljøministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri indgår. Netværket bør have andre repræsentanter end embedsmænd for at inddrage alle interessenters viden på området.

- De opgaver som netværket skal løse er fornuftige, men den største og første opgave skal være at udfærdige en konkret prioritering af hvilke invasive arter der skal bekæmpes, samt hvor. Dette bør ske ud fra nærmere fastlagte kriterier, som netværket fastsætter (aggressivitet, sundhedsrisiko, er arten mulig at udrydde, vigtigheden af de habitater som arten invaderer mv.).
- Etableringen af det kommende netværk kræver midler og netværket skal samtidig have bemyndigelse til at foretage initiativer i forbindelse med bekæmpelsen og overvågning af invasive arter.

5.2 Foreløbig liste over arter som betragtes som invasive i den danske natur

- Vi vil indledningsvis bekræfte, at listen er foreløbig, og at der udestår et arbejde med at komplettere og nuancere listen, som Dansk Botanisk Forening også gerne vil bidrage til, fx på basis af resultaterne af Atlas Flora Danica projektet.
- Det er fornuftigt at inddele listen i nuværende og fremtidige invasive fremmede arter, men listen med potentielle invasive arter burde genovervejes. Hvorfor er f.eks. Vandhyacint ikke med? Den findes i mange planteskoler i dag til folks små havedamme og kan hurtigt komme ud i søer og vandløb i naturen. Med den klimaændring vi står overfor kan den sagtens få fodfæste.
- Rettelser i artslisten: Canadisk gyldenris staves korrekt ”*Solidago canadensis*”; ”Kornel (*Cornus alba* ssp. *alba* (koral-kornel) og ssp. *stolonifera* (hvid-kornel))”; ”Asiatisk træbuk (*Anoplophora glabripennis*) samt Asian longhorned beetle (*A. chinensis*)”; ”Kroghalet rovdafnie (*Cercopagis pengoi*)”; samt ”*Azolla filiculoides*”.
- Blandt de invasive makroalger er der blot nævnt *Sargassum muticum* (Butblæret Sargassotang) (slægtsnavnet stavet ”Sagassum”) og *Gracilaria vermiculophylla*, hvor slægtsnavnet unødvendigt er stavet med to ll'er (”Gracillariatang”) i det danske navn.
- Der er ikke nævnt tidligere introduktioner af makroalger i danske farvande. Der kunne bl.a. nævnes brunalgen Østerstyv (*Colpomenia peregrina*), grønalgen Plysalge (*Codium fragile*) og rødalgen *Bonnemaisonia hamifera* (tetrasporofyten, som tidligere optrådte som en selvstændig art i litteraturen – *Trailliella intricata*).
- En anden nylig introduktion er heller ikke nævnt. Det er rødalgen *Dasya baillouviana*.
- Endnu en rødalge bør nævnes. Det er *Heterosiphonia japonica*, som allerede er et stort problem i Norge. Poul Møller Pedersen har fundet den i Kattégat ud for Frederikshavn i 2006. Pointen er, at når den allerede optræder invasivt i et af vore nabolande, bør den også medtages.

5.3 Forebyggelse og monitoring

- Etableringen af et elektronisk indberetningssystem om invasive arter, hvor alle personer der arbejder med eller har interesse for natur og naturforvaltning, er et meget fornuftigt tiltag. Således opnås større omfang af monitoringsindsatsen, samt inddragelse af borgerne. Samtidig skal der også på en eller anden måde være en form for kontrol med et sådan indberetningssystem for at sikre informationernes validitet, således at informationerne kan bruges i forvaltningen af arterne.

- Hvis monitoring og bekæmpelse af arter skal gøres til en 'folkesag', skal indberetningssystemet ligeledes følges op med yderligere information til borgerne og interesseorganisationer.
- Tidlig varsling er essentielt for at tage invasionen af nye invasive arter i opløbet. Her kunne det være relevant at have en entydig indgang til, hvor man henvender sig, hvis man opdager en ny art i landet. Vi foreslår etablering af en netbaseret 'naturportal', hvor også andre oplysninger om dansk biodiversitet og naturforvaltning samles.
- I en anden anbefaling fremgår: ”... Som led i evalueringen vurderes behovet for akut bekæmpelsesindsats på baggrund af forsigtighedsprincippet ...”. Hvilken evaluering hentydes der her til? Evalueringen af handlingsplanen, der skal foregå i 2009?
- I forbindelse med revisionen af de nationale overvågningsprogrammer skal den prioriteringsliste af bekæmpelsesindsatsen for invasive arter, som netværket udarbejder, indgå.

5.4 Kontrol og bekæmpelse

- Udarbejdelse af nationale indsatsplaner for de prioriterede invasive arter er nødvendig. Samtidig kan det dog ikke forventes, at man i kommunerne selv har midler til en sådan kommende indsats, hvorfor der skal følge midler med til de kommende indsatsplaner. Disse bør koordineres på nationalt plan.
- Vi mener, at der bør stå noget mere om arternes spredningsbiologi, som også skal vurderes, når planten bekæmpes lokalt. Arter som Rød Hestehov og Kæmpe-Bjørneklo spredes i vid udstrækning ved vandløbsvedligeholdelse. Førstnævnte spredes slet ikke med frøspredning, hvilket også er væsentligt for bekæmpelsen. I områder, hvor arterne ikke har bidt sig fast, er der megen mening i bekæmpelse. Bekæmpelsesstrategierne for planterne kan f.eks. tage udgangspunkt i vandløbssystemer (hvor dette er relevant), således at arterne først bekæmpes opstrøms i disse.
- Der mangler en særlig handlingsplan for danske småøer. Erfaring fra udlandet viser at indsatsen på mindre øer kan være meget effektiv. Her kan man med godt udbytte sætte massivt ind overfor konkrete arter, som måske ikke har fået ordentligt fodfæste. Fx ser vi det som en overkommelig opgave at udrydde Kæmpebjørneklo fra Anholt. Og når dette er sket, kan man tage fat på næste art. Dette er lang mere effektivt end kommunevise kampagner – specielt hvis spredningskilden ligger i en anden kommune med spredning herfra via et vandløbssystem.
- Det understreges, at der bør udvikles effektive og økologisk bæredygtige metoder til bekæmpelse af de invasive arter. Dette kan kun bifaldes. Dog må det samtidig konstateres, at enkelte invasive arter næppe alene lader sig udrydde ved slåning, afgræsning, optrækning, opgravning mv. Her kan bl.a. nævnes arter som Rynket Rose, Kæmpe-Pileurt og Japansk Pileurt. For at opnå en effektiv bekæmpelse af arterne som disse bør alternative bekæmpelsesmetoder overvejes.

5.5 Lovgrundlag

- For at få en effektiv bekæmpelse af de invasive arter, hvor en bekæmpelse prioriteres, er lovgivning nødvendig. Bekendtgørelsen om bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo er et eksempel på en sådan lovgivning. Her bør det dog understreges, at det at udfærdige

indsatsplaner for de prioriterede invasive arter ikke skal gøres frivilligt for kommunerne, da arterne ikke kender kommunegrænserne. En koordineret national indsats er påkrævet.

5.6 Information og kapacitetsopbygning

- Anbefalinger om øget fokus på information og kampagner rettet mod borgerne er fornuftige tiltag. I en række år har dette område været forsømt. Man skal således nå længere end blot at fortælle om de invasive ikonarter som 'dræbersneglen' og Kæmpe-Bjørneklo, og også formidle information om de øvrige prioriterede invasive arter.

5.7 Forskning

- Det anbefales, at der fokuseres på grundlæggende forskning i forebyggelse samt metoder til bekæmpelse. Begge områder er fornuftige fokusområder. Der findes i dag en lang række bekæmpelsesmetoder til forskellige invasive arter. Men vidende om hvordan bekæmpelsesmetoden virker, samt i hvilke tilfælde den bør foretrækkes frem for andre metoder, er ofte meget sparsomt belyst.
- Desuden vil forskning indenfor arterne på den prioriterede bekæmpelsesliste være essentiel for at få så meget bekæmpelse som muligt for de tildelte ressourcerne. Den forskning burde kortlægge arternes relative hyppighed og regionale fordeling.
- Vi foreslår også flere undersøgelser, som dokumenterer de socio-økonomiske tab, der er forbundet med invasive fremmede arter i Danmark. Disse udregninger skal også fokusere på effektiviteten og omkostningerne af mulige bekæmpelsesmetoder, samt hvor kostbart bekæmpelsen bliver, hvis man først starter om nogle år.